

לבון

צפה להתקרבות בין אבא חושי לבין רפ"י על רקע החלטת מפא"י לבטל את החרתו של פינחס לבון. חושי, המנסה לרכוש לעצמו אפטרות של תימרון בין שתי המפלגות, בתקווה להביא פעם לאיחוד, ניצל את ההזדמנות כדי לטלפן לעמיתו

יריבו יוסף אלמוגי במרכז רפ"י ב תל-אביב. השניים החליטו, כי יש ל המשך בהתייעצויות ובתיאום עם דות, וזאת למרות שבעבר לא ירחוק תקפו איש את רעהו בחריפות.

צפה לצרועליתנאי שי יוגש לבית המשפט העליון נגד המזכיר הכללי של הסי

תדרות העובדים הלאומית לערוך בחירות בעת"ל תוך שלושה חודשים. בחירות כלליות לא נערכו ב מוסד זה מעולם. מטעם הנהלת חרות מוספל בנושא זה חבר הנהלה יעקב יונדוף, המארגן עתה בסניפי הע"ל את סיעת האופוזיציה מטעם נאמני מנחם

בגין.

ועידת חרות הכאה תתכנס בחוליהמועד של פסח, בעוד המישה חודשים. זהו המועד הקרוב ביותר שהנהלת חרות יכלה לקבוע לעצמה. הנהלה צריכה להספיק ל ארגן עד אז בחירות חדשות בחרות, ולדאוג לכך שניציג הסתדרות העוב

דים הלאומית לא ישתלטו שוב על הסניפים. מצד שני מעוניינת חרות להקדים את הוועידה, שתהיה סוערת לא פחות מהקודמת, ולהשאיר זמן יב ככל האפשר בין ההוועידה לבין הבחירות הבאות לכנסת, כדי שה בוחרים ישכחו את הטעם המר. יע קוב מרידור, יו"ר הנהלת חרות, ידרוש בוועידה ממנחם בגין לחזור לראשות הנהלה.

מרידור

צפויה תסיסה עדתית, כתוצאה מן האכזבה הקר שיה. הפיטורים פגעו במיוחד בבני

עדות המזרח, לא רק באזורי הפיתוח, כי אם גם במרכזים התעשייתיים הוותיקים, כמו רמת-גן וחיפה. אין עדיין שום סימן של אירגון מלמעלה, אולם נראה ש ייווצר מגע בין הריכוזים השונים של המובטלים, ואף תיתכן הקמת נציגות

כלשהי, לפי הקווים הכלליים של ועדי הפעולה.

חברת "כור" של ההסתדרות לא תקים את המיפעל המתוכנן לייצור קרטון גלי, שעמד להיות מוקם עוד השנה בחיפה. אין זו תוצאה של מחאות-כפילות של המיפעל הקיים כבר, אלא נובע מקשיים כספיים של החברה ההסתדרותית. גורם אחר, מרכזי: תחזית שיוק פרייהדר הישראלי לאירופה, שאינה מעודדת במיוחד. מרבית ייצור בית-החרושת נועדה לארצות פרי לייצוא.

מותו של ח"כ אליהו מרידור, וכניסת עוררין-הדרין כהן צידון לכנסת במקומו, עלולים ליצור מתיחות נוספת בגח"ל.

כהן צידון

כמה מראשי חרות רצו להתנות, כי אם נפטר איש חרות והמועמד הבא הוא איש הליברלים, יתפטר אחד מן הליברלים, כדי לשמור על יחסי ה כוחות בתוך הסיעה בכנסת. אולם הנהלת חרות לא תעלה דרישה זו, כי המועמד הבא אחרי כהן צידון, הוא שבתי שיכמג, יד מינו של אל

עור שוסטק.

גם ישראל תזכה בי עתיד הקרוב לוועד למען ויאטנאם. ועד זה, שיקרא להפ סקת המלחמה לאלתר, ואשר יארגן

עזרה לנפגעי מלחמה זו, יהיה מור

כב מאקדמאים ומאנשי-רוח, וההשתתפות בו לא תוגבל למפלגה אחת או שתיים, אלא יסלו בו חלק אישים ממפ"ם, הכוח החדש, שתי המפלגות הקומוניסטיות ואולי גם מאחדות העבודה.

הממשלה תציג לחוקק חוק, שיאסור על כל מי שמקבל קרקע ממינהל המקרקעין להשתמש בה שלא לפי תנאי החוזה. מאחורי סעיף החוק מסתתרת המטרה הבלתי-כתובה: למנוע את התופעה המת פשטת מזה כמה שנים, שחקלאים יהודיים מחכירים את אדמות הרקן הקיימת או מינהל המקרקעין לאיכרים ערביים, המעבדים אותן במקומם, תמורת חלק מן היבול.

קיומו של "קול העם", בטאון המפלגה הקומוניסטית הי ישראלית, יעמוד שוב בסכנה. הבטאון, שהתקשה מאז ומתמיד בבעיות תקציביות, נמצא במצב קשה במיוחד מאז פילוג מק"י. למרות מגבית רצינית בין חברי המפלגה, שוב נוצר גרעון גדול.

העם

המלחמה שלא פרצה

אילו נתנה ממשלת ישראל השבוע לצה"ל את הפקודה לחצות את גבול סוריה ולהנחית עליה מכה מוחצת — היה הדבר זוכה ל פופולריות רבה בישראל. אין ספק כי רוב רובם של אזרחי ישראל היו מקבלים את ההחלטה בכרכה.

אולם משלא ניתנה הפקודה, לא הורגשה אכזבה או מרירות. להיפך, שרר רגש של הקלה.

כי בסתיו 1966, למרות כל הפרובוקציות, אין תאחת המלחמה שולטת בישראל.

מקיץ 10 שנים. זהו ההבדל התהומי בין האחריה של השבוע, לבין זו ששררה בישראל לפני עשר שנים בדיוק — שבועיים לפני מיבצע סיני.

או הציפו את המדינה גלים-גלים של היסטריה לאומנית. ההנהגה הבטחוניסטית הצליחה להחזיר לתודעת הציבור את ה אמונה כי המדינה תושמד אם לא תפעל מייד — וכי אין חשיבות לתגובת מדינות העולם.

אחרוני הבטחוניסטים השמיעו השבוע מגינות דומות. ח"כ שמעון פרס תבע פעולה צבאית מיידית ומוצעת, שם ללעג את ה פעולה המדינית של הממשלה במוסדות אר"ם ובעולם.

אולם ההד שגרמו דבריו היה שונה לגמרי מכפי שהיה לפני עשר שנים. הם לא עוררו התלהבות.

מה זה יפתור? מה הביא לתמורה זו באקלים הרוחני של ישראל?

בחדאי יש לכך כמה וכמה גורמים. בין השאר:

● המדינה התבגרה מאז מיבצע סיני בעשר שנים.

● מיבצע סיני עצמו הוכיח לכל, כי נצחון צבאי מכריע אינו מביא פתרון.

● באותה שעה הוכח, כי יש ערך מכריע לתגובת המעצמות הגדולות, לאר"ם ולדעת-הקהל הבינלאומית. אלה, ולא הגשק הכריעו את הכף.

אמנם, גם השבוע האמינו רבים בישראל כי אין מנוס מפעולה צבאית נגד סוריה. אולם גם מי שהיה משוכנע בכך לא האמין כי הדבר יפתור משהו, או כי ישנה את המצב לטובה.

אחריה ספקנית זו איפשרה לממשלה ל שקול את מעשיה שיקול נוסף, להתחשב בתגובות מבפנים ומבחוץ (ראה להלן). ל הימנע מצעדים פזיזים מדי

כך נמנעה המלחמה — לפחות לשבוע אחד.

מדיניות

כן ולא

מה המריץ את ממשלת ישראל, ובעיקר את לוי אשכול, לפנות אל מועצת-הבטחון של האו"ם ולהביא בפניה את התקריות ב גבול הסורי?

היתה זאת החלטה פתאומית, שנתקבלה בשיחת-טלפון בין אבא אבן, ששהה בניו יורק, לבין ראש-הממשלה. עד לאותו רגע היה ברור ומוחלט שישראל לא תפנה עוד אל המועצה. היה ברור כי תחת זאת תפעיל ישראל אמצעים צבאיים מכריעים, ברגע ש תתחולל תקרית נוספת בגבול — והכל ה מתינו לתקרית כזאת בכל רגע.

מה הביא לשינוי?

למה כן? לוי אשכול עמד בפני שתי מערכות סותרות של לחצים. משך שעות ארוכות היתה ההחלטה תלויה על חוסי השערה ממש.

הלחצים בעד הפעולה היו גלויים לעין כל:

● חוסר-תגובה צבאית יכול היה לחשוף את אשכול להאשמות נוספות כאילו אינו מסוגל להחליט, וכי אינו תקיף די צורכו — האשמות שלגביהן הוא רגיש ביותר.

● אפשר היה לסמוך על חרות ורפ"י, ואולי גם על חוגים במפלגתו שלו, ש ישתמשו בטיעון זה כדי לערוך עליו התק פת-מחץ.

● פעולה צבאית היתה מסיחה את הדעת מן המצב הכלכלי הקשה, מצדיקה את ה

מיתון ומקלה מבחינה זו על דרכה של הממשלה.

● יחכן כי הדבר היה תואם את תוכ ניותיהם של מוסדות-הביון של ארצות-הברית.

● לדעת אנשי-בטחון רבים, המקורבים לאונו של ראש-הממשלה, היתה הפעולה דרושה להבטחת בטחון הגבול, וזוהי עמדה קלאסית וקבועה של אנשי בטחון מאז קום המדינה, והיא עברה בירושה ממשלת בן-גוריון לממשלת אשכול.

למה לא? נימוקים אלה ואחרים התחילו להכריע את הכף. קרוב לוודאי כי אשכול היה נענה להם אילו פרצה באותה שעה תקרית חמורה נוספת בגבול הסורי. אולם התקרית לא באה, ותחת זאת החלו להגיע לחצים ונימוקים נוגדים.

בין השאר:

● לחץ חזק מאוד מצד ממשלת ברית-המועצות, שבא לידי גילוי בשתי פגישות של השגריר הסובייטי הפיקה והממושקף עם לוי אשכול (שהתנהלו בשפה הרוסית). יתכן מאד כי השגריר, דמיטרי צ'רבאכין, הבטיח לאשכול כי מוסקבה תפעיל את מלוא לחצה גם בדמשק, כדי למנוע תקריות.

● הבעת דעה חריש-מעמית של ממשלת פאריס נגד כל פעולה, שיכלה לפגוע בנסיון הצרפתי לרכוש השפעה בדמשק מבלי לאבד השפעה בירושלים.

● דיחוח של אבא אבן כי באר"ם תעורר תגובה צבאית ישראלית הדים שליליים ב יתור, גם בין המדינות הידועות כאוהדות יש ראל.

● לעומת זאת דיווח אבן כי מדינות המערב הבטיחו לנקוט הפעם קו ברור לטובת ישראל ונגד סוריה, אם תונח הבעיה בפני מועצת-הבטחון. היה גם צפוי מראש כי בדיון כזה יהיה הצד הסורי הפעם חלש ביותר, אחרי שהסתכך בהכרזות מלחמתיות.

● יתכן כי ממשלת ארצות-הברית לא נואשה עדיין מן האפשרות לחולל הפיכה צבאית אנטי-קומוניסטית בסוריה, ועל כן לא היתה מעוניינת בהתערבות ישראלית.

● ההתעוררות של חלק מדעת-הקהל הישראלית שיכנעה את הממשלה שלא כדאי לנקוט בפעולה שתיראה כאילו היא נעשית בשליחות ארצות-הברית.

דחייה — לפי שעה. ההכרעה של אשכול היתה אופיינית לאיש, ובמיקרה זה היתה חיובית.

הוא הסכים להביא את התקריות בפני מועצת-הבטחון. אמנם חייב הדבר דחייה של כל פעולה צבאית, מכיוון שאי-אפשר לתקוף בשעה שהמועצה דנה בעניין (כי דבר כזה היה מעליב את חברי המועצה וממשלותיהם). אך הדבר אינו מונע פעולה אחרי גמר דיוני המועצה, אם תתחולל תקרית נוספת.

אם יביאו הלחצים הבינלאומיים, המופעלים בדמשק, להטסקה של התקריות החמורות, יכלה עובדה זו — יחד עם סיכום חיובי של הדיונים במועצת-הבטחון — להירשם כהישג מדיני של ממשלת אשכול.

אם, לעומת זאת, יתחשו התקריות, תוכל ממשלת אשכול להתייחס אל דיוני המועצה כאל הכשרת-קרקע פסיכולוגית לפעולה צבאית ישראלית.

כך השאירה הממשלה לעצמה את חופש הפעולה. ההמשך תלוי במידה רבה ביוזמת הסורים וביכולתם (או אי-יכולתם) לבלום את פעולות אל-פתח.

התגובות הראשונות לא היו מעודדות. אישים סוריים מרכזיים השמיעו השבוע שוב אימונים מתכתיים. אך היתה קיימת תקווה כי חריפות הסיגנון של שלישי דמשק באה לחפות על החלטה להפסיק את ה פעולות.

סכנת המלחמה לא חלפה. אבל היא נדחתה במשך שבוע שלם — ובמצב הדינאמי ה שורר במרחב, דחייה של שבוע יכולה ל היות בעלת ערך מכריע.

* יתרון זה קולקל במידה מסוימת על ידי הפגנת-סרק של בית-יריס, שפגשו ל נציגות הסוריות הסמוכה לבנין האו"ם. ה דבר נתן לסורים חומר-התקפה, שיפר ב הרבה את עמדתם הסאקטית בוויכוח.

** מבחינה זו היתה חשיבות למאמרי העולם הזה, שהוזכרו גם בשיבת הממ שלה.